

2. vlna válečné prózy v ČS literatuře

- přelom 50. a 60. let - větší míra psychologické analýzy - v popředí subjekt člověka ve vztahu k době, ne k události v širších souvislostech

Arnošt Lustig (1926)

- je autorem próz se židovskou tematikou - vlastní zážitky z Terezína, Osvětimi a Buchenwaldu
- uprchl z transportu smrti a účastnil se Pražského květnového povstání
- povídkové soubory **Noc a naděje, Démanty noci**
 - obyčejní hrdinové - mravní podstata člověka v krajních situacích
 - přesvědčivost okamžiku a dramatická detaily
- novela **Dita Saxová**
 - je o návratu židovské dívky z války - zklamání a nesplněná očekávání
- novela **Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou**
 - vypráví v vzpouře mladé polské židovky - zastřelí v umývárně před plynovou komorou německého důstojníka - pasivita ostatních vězňů
 - tato novela vyšla v exilu v 70. letech
- novela **Nemilovaná**
 - pojednává o prostitutce v terezínském ghettu

Norbert Frýd (1913 - 1976)

- byl autorem židovského původu - za války byl vězněn v Terezíně, Osvětimi a Dachau
- autobiografický román **Krabice živých**
 - odehrává se v koncentračním táboře Gigling - stavba továrny na zbraně - nelidské podmínky a formování odboje
 - filmový režisér Zdeněk Roubíček - pomocný písař, který vede kartotéku vězňů, mnohé zachraňuje před smrtí
- trilogie **Vzorek bez ceny a Pan biskup, Hedvábné starosti, Lahvová pošta**
 - jedná se o tzv. memoárovou literaturu - dokumentárnost, osudy vlastní rodiny - hromadné vraždění a psychologie vězňů
 - autor zde vystupuje v úloze vypravěče a komentátora

Ladislav Fuks (1923 - 1994)

- byl prozaikem a autorem válečných a psychologických próz
- román **Pan Theodor Mundstock**
 - popisuje osud pražského žida za války - degradován na metaře a čeká na transport do koncentračního tábora
 - plánovitě a detailně se připravuje a promýšlí všechny situace
 - nový způsob zpracování konfliktu lidské bezbrannosti s brutálním násilím
- cyklus povídek **Mí černovlasí bratři**
 - o vztazích 5 chlapců z gymnazijní třídy (3 z nich jsou židé)
- román **Variace na temnou strunu**

- iluzivní svět přecitlivělého Michala - představy nejsou odlišeny od skutečnosti
- později autorův obrat od sond do lidských nití k hororu (vystupují zde postavy zrůdné a plodící zlo)
- román **Spalovač mrtvol**
 - příběh pana Kopfrkingla - psychopata z krematoria, který se stává udavačem a vrahem ve službách fašismu
- povídky **Smrt morčete**
 - jsou na různá témata - např. židovská tematika
- román **Myši Natálie Mooshabrové**
 - horor a pohádka splývání s prvky sci-fi - s obrazem středověkého způsobu života
- v 80. letech román **Obraz Martina Blaskowitze**
 - problematika viny a trestu

Karel Ptáčník (1921)

- je prozaikem skupiny Květen
- román **Ročník jedenadvacet**
 - je napsán podle deníkových záznamů - téma nucených prací v Německu
 - příběh lásky českého chlapce Honzíka k Němce Käthe
 - reportážní prvky i lyrické pasáže - stále ohrožení života - zkouška povah
- tytéž postavy vystupují i v románech **Město na hranici, Noc odchází ráno, Šestapadesátý**
 - romány z poválečného moravského pohraničí
- psychologický román **Chlapák**
- po odmlčení v 80. letech romány **Dům na předměstí, Fasáda**

Jan Otčenášek (1924 - 1979)

- novela **Romeno, Julie a tma**
 - z období heydrichiády - shakespearovský námět tragické lásky - student Pavel a židovská dívka Ester - obžaloba fašismu a rasismu
- román **Kulhavý Orfeus**
 - popisuje osudy 5 přátel nasazených do pražské továrny - ilegální organizace Orfeus - neúspěšná odbojová činnost (pokračují osudy Pavla z předchozí novely)

Ladislav Mňačko (1919 - 1994)

- byl "československým" spisovatelem, prozaikem a autorem reportáží
- narodil se na Moravě a většinu života strávil v emigraci
- román **Smrt si říká Engelchen**
 - problematika partyzánského hnutí (moravsko-slezské pomezí a střední Slovesko)
 - odvážné svědectví doby a psychologická kresba postav

Bohumil Hrabal

- *Ostře sledované vlaky*

- povídka s výjimečně souvislým dějem - v popředí je motiv hrdinského činu

- železniční elév (nováček) Miloš Hрма zneškodní válečně důležitý vlak výbušninou - vzájemně se ale postřelí s dozírajícím německým vojákem a společně umírají

Josef Škovercký

- román *Zbabělci*

- popisuje poslední dny války v Náchodě pohledem z druhé strany Danny Smiřický je antihrdina (polemika s ideologickým pojetím doby)

Zdroj: <http://www.imaturita.cz/maturitni-otazky/cesky-jazyk/tema-valky-a-okupace-v-ceske-povalecne-proze/145/>